

מערכת ערב רב | חדשות והודעות | 01/06/2017

מתן בן כנען הוא הזוכה בפרס שיף לאמנות לשנת 2017

לפני שנתיים היה בן כנען לישראלי הראשון שזכה בתחרות הדיוקנאות של הגלריה הלאומית לדיוקנאות בלונדון

שיתוף 4

פוסט

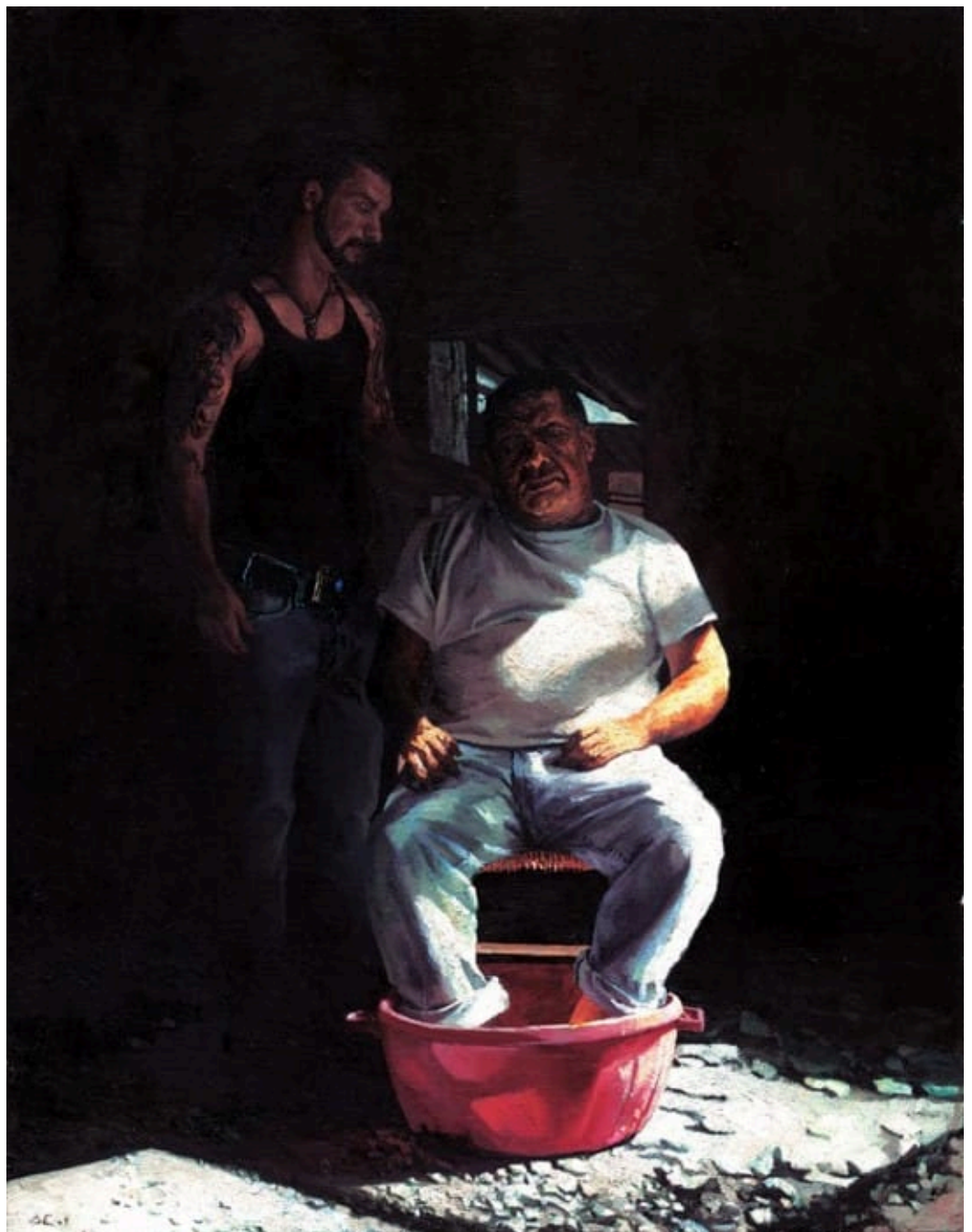
מתן בן כנען, ללא כותרת, 2011

האמן מתן בן כנען הוא הזוכה בפרס ע"ש חיים שיף לאמנות פיגורטיבית ריאליסטית לשנת 2017. פרס שיף כולל מענק בסך \$ 10,000 ותערוכת יחיד מלווה בקטלוג במוזיאון תל אביב לאמנות. הפרס

יוענק בטקס שיתקיים במוזיאון תל אביב, ביום ראשון, 25 ביוני 2017. באותו ערב תיפתח גם תערוכה של האמנית פאטמה שנאן, זוכת פרס שיף לשנת 2016.

מתן בן כנען, יליד 1980, מתגורר ועובד ברמת ישי. הוא סיים תואר ראשון בהצטיינות במכללת אורנים, ותואר שני באמנות מאוניברסיטת חיפה. בשנת 2015 היה לישראלי הראשון שזכה בפרס היוקרתי BP Portrait Award – הפרס הראשון בתחרות הדיוקנאות של הנשיונל פורטרט גלרי בלונדון, על ציורו "אנאבל וגיא". בן כנען מציג דרך קבע בתערוכות יחיד ומשתתף בתערוכות קבוצתיות בארץ ובעולם.

בן כנען נבחר מבין למעלה מ-70 מועמדים/ות. חברי ועדת הפרס כללו את סוזן לנדאו, מנכ"לית מוזיאון תל אביב לאמנות, האוצרת עמנואלה קלו, עו"ד גיל ברנדס, דורון סבג ודובי שיף, מייסד הפרס. בנימוקי ועדת הפרס נכתב כי "מתן בן כנען מציג תפישות קלאסיות פיגורטיביות תוך שמירה על עכשוויות ורלוונטיות. הוא שומר על קונטקסט חוצה גבולות, גם כאשר הוא עוסק בנוף ובאור מקומי. נושאים מקראיים משמשים פעמים רבות ביצירתו כמקור להשראה, לצד סיטואציות אנושיות מורכבות".

מתן בן כנען, איוב, 2009

הפרס ע"ש חיים שיף לאמנות פיגורטיבית-ריאליסטית מוענק מדי שנה משנת 2008 לאמנ/ית בולט/ת בתחום האמנות הפיגורטיבית-ריאליסטית.

מוזיאון תל אביב מתן בן כנען פרס שיף

"חפצים"
מאז 1993

18 ביולי 2018

ריאליזם פיגורטיבי – ציור מרתק – מתן בן כנען

פורסם במדור- אמנות, חדש במגזין "מקו ועד תרבות"

// צילום ראשי – אנבל וגיא – Annabelle-and-Guy

פניו של מתן בן כנען נחשפו לנו בתכנית ראיונות טלוויזיונית. התרגשנו לראות האיש הצעיר, בן 38, כאשר זכרנו אותו ילד למשפחתו מרמת ישי. הרגשנו חובה לראות תערוכתו במוזיאון תל אביב. וכאן, בתערוכה, התרגשנו שבעתים – עמדנו מול ציורים ריאליסטים, פיגורטיביים, מפתיעים בהבעתם ובאיכות אמנותם.

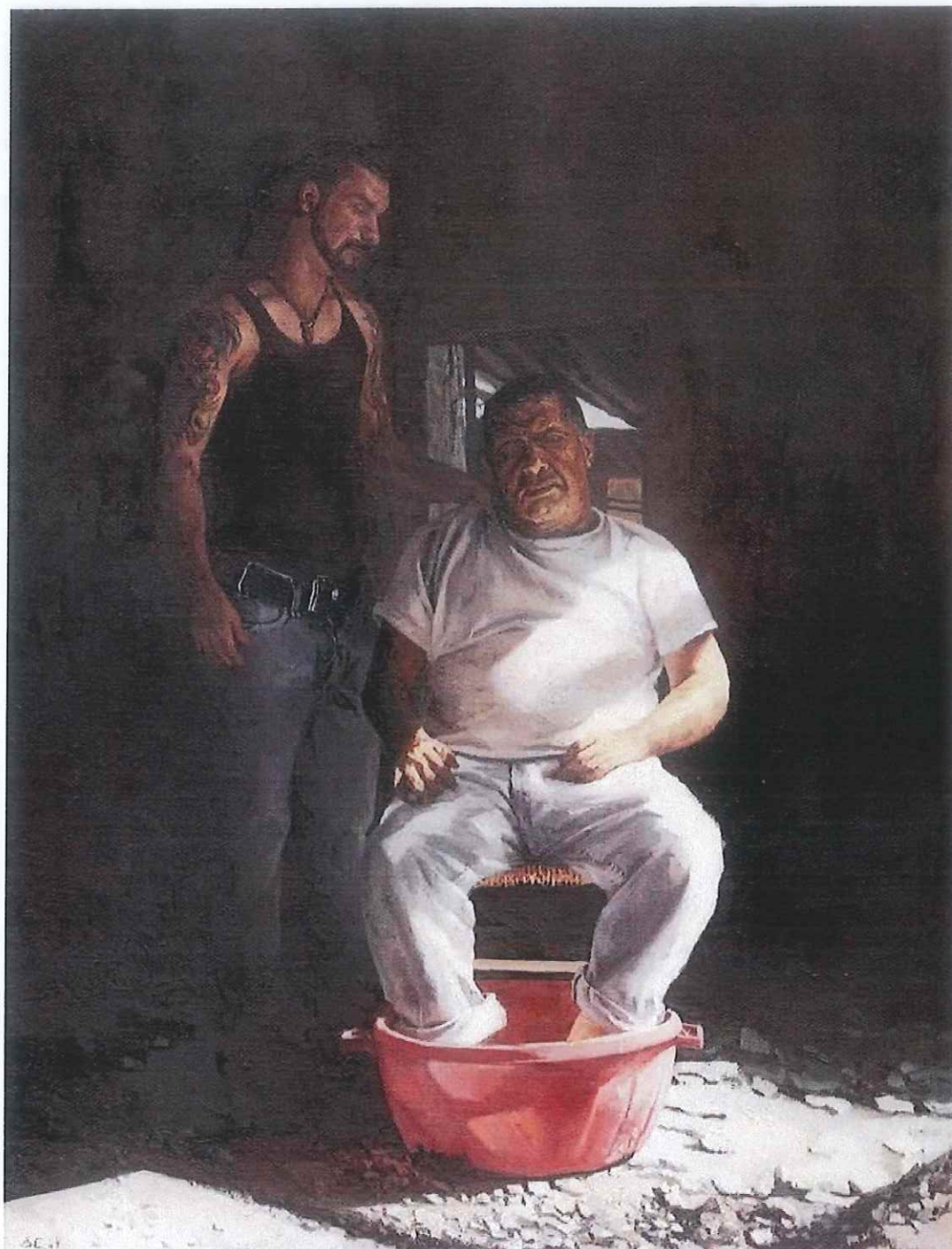
ביקרו בתערוכה באותו זמן מכרים, וגם הם כמונו לא הפסיקו להביע התרגשותם כיצד כישרון, הקרוב כל כך לציורים הריאליסטיים של רמברנדט, גדל בארץ. וזה הסיפור של מתן – סבו, מצד אימו, אהב מאוד לצייר והייתה לו ספרייה מכובדת של ספרי אמנות. בגיל חמש מתן לקח באקראי ספר, מתוך ספריית סבו, והסתבר שזהו ספר על רמברנדט. לראשונה התוודע, למה שבהמשך דרכו כאדם בוגר, התגלה כייחוד יצירתו.

ללא כותרת, באדיבות אברהם מלמד, זכרון יעקוב

וכיצד מתרחש תהליך היצירה אצל בן כנען? בשיחת טלפון סיפר מתן על הדרך שבה הוא מביים את ציוריו. צמחים רגשיים, לעיתים דרמטיים מתוך התנ"ך, מתוך ההיסטוריה האנושית, ספרות כללית או ישראלית ומציאות רבודת קונפליקטים הם המקפצה לנושא בחירתו. מתן בוחר דמויות מוכרות, מסביבתו הקרובה או ממעגלים מוכרים נוספים, מביים אותם בהתאם למאפייני "הסיפור" שעורר במה רגשית להעצמת ההתרחשות ביצירתו ולמבע עז של דמויותיו. בן כנען מצלם את אשר הוא מביים, כדי לחזור ביצירותיו למצע המבויים.

שימו לב לפרוט תהליך תחילת יצירתו של בן כנען. תהליך מרתק :

איוב

"אני מקבץ אנשים שמתאימים לי לנושא המצויר. דבר שעשוי לקחת לי זמן לא מבוטל. אחרי שליהקתי את האנשים המתאימים ומצאתי את הלוקיישן המתאים אנחנו נפגשים במקום ואני מעביר להם בפשטות את ההתרששות שאני מבקש ליצור. מנסה להחדיר לכל ניצב את הלך הרוח הרגשי שהוא אמור להימצא בו ושאמור להשפיע על הג'סטות שלו. אני נותן העמדה כללית ומאפשר לניצבים לאלתר בתוכה בהתאם לאותו מוד רגשי. אני מצלם עשרות עד מאות צילומים שאחר כך, בסטודיו, אני מסדר ומרכיב מהם קומפוזיציה שמאפשרת לי להתחיל ליצור את הקומפוזיציה על הבד. אני לעולם לא נשאר נאמן לצילום בבחינת "מעתיק" את הצילום אלא נעזר בו על מנת להתחקות אחר הויז'ן המקורי שהיה בראשי בתחילת התהליך ושהניע אותי מלכתחילה."

הסלע

נושאי יצירותיו שתולים בנופים הקרובים למקום צמיחתו ועבודתו – נופים מתוך הסביבה הטבעית של בן כנען – עמק יזרעאל, חצרות כפריים, טבע צפון ארץ ישראל.

משיג גבול

חכמה גדולה נוספת נובעת, ואולי אינסטינקטיבית טבעית לבן כנען, לייצר רובר רגשי נוסף, פועל יוצא למתבונן ביצירתו – הצופה מתבונן ביצירתו וקורא נושא בחירת סיפורו מהמקורות השונים, מתבונן בדמויות פרי יצירתו, וגם הוא, המתבונן, מייצר בדמיונו קומה רגשית נוספת; כך נוצרים רבדים סיפוריים/רגשיים נוספים ביצירתו של בן כנען, בדומה לרובדי צבע השמן הנערמים באמצעות מכחולו על בד עבודתו.

למרות "הפסטורליה" הבאה לידי ביטוי ברבים מציוריו של בן כנען, אלמנט האור הוא אחד הבולטים בהם. לעיתים כמו מסנוור עד כואב, לעיתים מעצים מתחים במשחקי אור-צל. מתחים כואבים יש בארץ ישראל – והאנלוגיה לנושאים אקטואליים, פוליטיים בלתי נמנעת.

שוהה בלתי חוקי

כאשר צפינו בציוריו, הרגשנו שיש לחזור ולצפות בהם, כמו לנסות לגלות עוד שכבה אנושית ו"ציורית". נוכחנו שלא רק אנחנו נהגנו כך. ללא ספק זה ביטוי של אמירה אמנותית מעמיקה.

כששאלתי מאין רעיון בחירת נושאי יצירתו. התשובה הצנועה של בן כנען הייתה "הרעיון בא אלי". והיפה שלא ניסה כלל להתפלסף סביב נושאי יצירותיו.

לצייר כיום, בעידן של מודרניזם ופוסט-מודרניזם, ריאליזם חד כמו איזמל, רק מדגיש על בחירה אמנותית חסרת תבניות, מודות וקונספציות. דרך אמנותית זאת מבטאת שקט ליצור בדרך עצמאית, בלי רעשים חיצוניים.

יהודית

ביציאה מהתערוכה צלצלנו לאימו של בן כנען לברכה בהתרגשות, ואז נודע לנו כיצד ב- 2015 זכה בן כנען באחד הפרסים הבינלאומיים היוקרתיים ביותר מטעם National Portrait Gallery בלונדון; הציור נושא הפרס הוא אנבל וגיא (הדימוי הראשי בכתבה זאת), בהשראת הסיפור התנ"כי על יפתח הגלעדי ובתו. בן כנען הוא הישראלי הראשון שזכה בתחרות זאת, הנחשבת לאחת החשובות בעולם. יש לשים לב שבאותה שנה השתתפו בה 2,748 ציורים מ-92 מדינות שונות!

ציור דיוקנאות, לפי הזמנה, היה נהוג במערב עשרות בשנים. בן כנען מספר כיצד גם דרך זאת נכונה לו ומכבדת אותו.

פנדורה

למעוניינים לראות יצירות נוספות של בן כנען :

* מתן בן כנען 0523317869 Matanbc@yahoo.com

* גלריה זימאק, כיכר המדינה ה' באייר 68 תל אביב 036915060

;

שתף

לפוסט הבא <

>לפוסט הקודם

סגור לתגובות.

מגזין "מקו ועד תרבות"

עיצוב

אמנות

קולינריה

תיירות

ספרים

"מבט על החיים"

25.78x28.84	1/4	22	עמוד	כלכליסט - מוסף כלכליסט	16/07/2015	48787195-9
דובי שי - 43370						

22 כתבת דיוקן
מחן בן כנען, צייר בן 35 מעמק יזרעאל, הוא
הישראלי הראשון שזכה באחד הפרסים
החשובים בעולם האמנות. גם הוא הופתע
/ דנה גילרמן

22
ציור אחד של
מחן בן כנען
בבש את לונדון

הציור הזוכה של מחן בן כנען
"אנאבל וג'יא"
2015, שמן על בד

יהצטט בשבילי הוא מילה,
זאת השפה שלי, ועכשיו קיבלתי
הזמנה שזה עובדי

48787204-0	16/07/2015	כלכליסט - מוסף כלכליסט	עמוד 23	2/4	15.74x31.39
דובי שי - 43370					

דנה גילרמן

במבחן המציאות

מתן בן כנען, בן 35 מעמק יזרעאל, שלח ציור שלו במייל לתחרות של הנשיונל פורטרייט גאלרי בלונדון - זכה באחד הפרסים החשובים בעולם האמנות. עכשיו, עם הכרה בינלאומית, הוא מקווה שגם במוזיאונים בארץ סוף סוף יציגו את העבודות הריאליסטיות שלו. סיפור סינדרלה עם נגיעות מירי רגב ובכי חסר מעצורים מול רמברנדט

בדיוק לפני חודש, ב־16 ביוני, זכה מתן בן כנען באחת מתחרויות הציור החשובות בעולם, זו של National Portrait Gallery בלונדון. מאז, החיים מגלגלים אותו למקומות שעליהם לא חלם בכלל. למשל, להיות אורח הכבוד בארוחה של ידידי מוזיאון ישראל בגלריה סרפנטיין החדשה בלונדון, להרצות על העבודה שלו בפני קהל שוחרי אמנות אנגלים, או לפגוש את האיש שהפך אותו לצייר, רמברנדט, פנים מול פנים. הוא גם לא חלם על מכתב ברכה משרת התרבות מירי רגב, בעיצומם של העימותים שלה עם יוצרים מכל תחומי האמנות. אבל "האמת שהמכתב שלה היה מאוד מאוד מרגש", אומר בן כנען (35) ל"מוסף כלכליסט", רגע אחרי שנחת בארץ משהות של חודש בממלכה הבריטית, עדיין המום מהזכייה ומכל מה שקרה בעקבותיה. הזכייה של בן כנען, על הציור הריאליסטי המרשים "אנאבל וגיא", אכן מדהימה. הוא האמן הישראלי הראשון שזוכה בפרס בתחרות הדיוקנאות המובילה בעולם, ואחד האמנים המקומיים היחידים שזוכו בתחרויות בסדר הגודל הזה. זה לא מקרי: זכייה כזאת נהפכה לאפשרות הרבה יותר בשנים האחרונות, בזכות שינוי רדיקלי שמתחולל בעולם האמנות ומסתכם במושג "קול קורא". במקום העולם ההיררכי שבו קשה מאוד לטפס לפסגה, סצנת האמנות הבינלאומית היא היום שדה הרבה יותר שטוח ופתוח, נטול גבולות גיאוגרפיים. פעם ההצלחה העולמית של אמן היתה תלויה בגלריה שלו ובקשרים בין אוצרים. היום כל אמן, גם נטול גלריה, יכול לעקוב אחרי הפרסומים השונים של מוזיאונים, גלריות, בתי ספר לאמנות ואפילו אספנים, אותם מסמכי "קול קורא", ולהגיש מועמדות לפרסים, תערוכות ומלגות בכל העולם. זה מה שבן כנען עשה. עם סטודיו קטן ברמת ישי שבעמק יזרעאל, היישוב שבו גדל, תואר בחינוך לאמנות ממכללת אורנים ותואר שני באמנות מאוניברסיטת חיפה, הוא שלח מייל, ונהפך לסיפור סינדרלה. "החברה שלי אומרת שאני תמיד קופץ לסוף", הוא צוחק. "לא בישלתי בחיים, והתחלתי לבשל ישר ברמה של שף. לא זכיתי בשום דבר רציני

המשך בעמ' 24

בן כנען עם הפרס, לפני חודש בלונדון. "כשהודיעו לי שאני בגמר החודר נעשה מטושטש, זה היה פשוט רגע מטורף"

צילום: Jorge Herrera

25.55x35.03	3/4	24	עמוד	כלכליסט - מוסף כלכליסט	16/07/2015	48787226-4
דובי שי - 43370						

צילום: תומי הרמן

בן כנען ברמת ישי

"אם במוזיאון יצלמו את המקור וידפיסו על קנבס כך שזה ייראה אותנטי, זה בסדר מבחינתי. אני לא רוצה שדאעש ייכנסו מחר למוזיאון וינצחו את הכל"

בישראל וישר רצתי לנשינול גאלרי, דילגתי 5,000 קילומטר בלחיצת כפתור.

אמרתי יאללה, בוא נשלח, ולא חשבתי על זה יותר

נשינול פורטרייט גאלרי, מוזיאון הירקונאות הראשון בעולם, נפתח ב-1856. ב-1980 הוא השיק את תחרות הפורטרטים, שנהפכה לשם דבר, מולידה בכל שנה גם תערוכה פופולרית ומושכת אמנים מרחבי העולם. אלא שער השנה כדי להתמודד בתחרות צריך היה לשלוח למשרדי המוזיאון את הציור עצמו, פרי צדורה מסובכת ויקרה שאפשרית רק לחלק מהאמנים. השנה הסכימו במוזיאון לעשות את הסינון הראשוני על סמך תמונה בלבד – והתחרות נפתחה מחרש. 2,748 ציירים מ-92 מדינות נענו לקול הקורא של התחרות, ושלוש צילומים של העבודות. בן כנען היה אחד מהם, והוא מודה שלא היה שוקל אפילו להשתתף בתחרות אם היה צריך לשלוח את הציור עצמו. "יש כאלה שיש להם ביצים לקחת את הציור ולנסוע, וכן כן לא לא", הוא אומר. "לי לא היה אומץ לקחת ציור, גם אם אני מאמין בו. עכשיו אמרתי לעצמי, יאללה, בוא נשלח, צילומי את 'אנאבל וגיא', שלדתי, וזהו. לא הייתי במתח, כי אתה שולח ושוכח, שגר ושכח. זו הקלות של השליחה, ולכן כל אחד צריך לנסות, אתה אף פעם לא יכול לדעת. הם לא יודעים מי אתה, וזו תחרות אנונימית, הם רואים רק ציור". אחרי חודש התבשר ש"אנאבל וגיא" היה מ-500 העבודות שעברו את השלב הראשון. השלב השני כבר היה מסובך יותר טכנית. "הם כתבו שהם ממליצים לשלוח אותו עם מסגרת ובלי גלוור", אומר בן כנען, "וכשהבריטים כותבים 'ממליץ' ברור לך שזה מה שצריך לעשות. אז התחיל מחול שרים של איך לעצוול אני שולח את הדבר הזה, שגודלו 1.40 על 1.20 מטר. זה נכון שנשלחו כבר דברים גדולים יותר, אבל כשאני לך ניסיון ואחרי לא ידע כלום, למשל שהתייבה צריכה להיות מעץ שעבר חיטוי נגד מוקים, זה כאב ראש". אחרי שצילם את העניין, הוא התבשר שנבחר לתערוכה המסכמת, שבה רק 55 יוענקו. "זה סיכוי של 2% להתקבל לתערוכה, more than enough", הוא אומר. "שמחתי בחלקי, ואמרת לי עצמי שאם לא הודיעו לי שאני בפורטרטים או כנראה אני לא. ואז היה ערב חג שני של פסח, והייתי עם החברה שלי אצל התורים שלה, ראינו בטלוויזיה משחק של מכבי תל אביב. זו הייתה הפעם הראשונה בחיים שלי שהתלפון היה על שקט, ובתוך דתיק של החברה. בסוף הערב הוצאתי אותו ואני רואה שתי שיחות שלא נענו מלגורון. אני מנסה להבין למה הם מתקשרים, אולי כדי להגיד שקרה משהו לציור, ואז אני רואה שהם שלחו מייל ושואני אתה משי לוסת המועמדים האחרונים לפרס. אני זוכר את הרגע הזה, החרד נעשה מטושטש, זה היה פשוט רגע מטורף. כשהגעתי לשם, לערב ההכרזה, כבר לא הייתי במתח. אמרתי לעצמי שמה שהייה – זה כבר באמת לא משנה. המועמדים הנוספים היו אנגלי שזכה בפרס השני בתחרות כבר שלוש פעמים וספרדי, שהייתי משוכנע שיזכה. התחיל האירוע, האולם מלא, ופתאום אתה רואה את הציור שלך תלוי שם, והוא נראה נהדר עם התאורה, באמת מיליון דולר. כשהכריזו על המקום השלישי הרגל שלי כבר הייתה באוויר לקום, אבל אז התחילו להגיד 'הוא חי ועובד במרדכי ופלורידה', ואני רחי 'אוקיי', זה לא אני, ברור שהם אני במקום השני. תוך כדי שמעתי שמכריזים על אמן שזכה שלוש פעם

זו מין אבן יסוד בתרבות האנושית, מעבר לעניין שלנו כיהודים – יצירה ספרותית שאני מופתע ממנה ונעזר בה. אבל אני לא מייצר אילוסטרציות של הסיפורים. "אנאבל וגיא" מבוסס על הסיפור של בת יפתח, שבו השופט המקראי יפתח נודר שאם ינצח את בני עמון יעלה לעולה את הראשון שייצא לקראתו עם שובו משה הקרב הביתה – ונאלץ להקריב את בתו שיצאה לקראתו בתופים ובמחולות. כשסיים אותו הרגיש שיש לו סיכוי סביר להתקבל לתערוכה, ואכן הצליח למסחך את תשומת הלב כבר מתחילת המיונים. "אחרי ההכרזה השופטים אמרו, וזה תפס את כולנו".

מעבר להכרזה הגורלה בכישרון שלו, השופטים העניקו לבן כנען גם הגדרה. עד היום, הוא מסביר, לא ברור ידע איך לכנות את הסגנון שלו. "הם הגידו אותו כניאריאליזם. אני עוד לא ממש יודע מה זה אומר, אבל הבנתי מה אני לא, למשל אני לא היפר-ריאליסט, כי היפר זה להעצים את מה שהעין לא באמת רואה. אני גם לא פוטו ריאליסט, ששואף להעתיק את הצילום כדי שהציור ייראה כמו צילום. זו אגב אחת הבעיות שלי – כשאני שולח צילום של ציור הוא נראה כמו צילום, והוא לא. לכן שלחתי להם גם תקריב. כשרואים את הציור עצמו, על הקיר, רואים כבר את הצבע, כמו ציורי האולד מאסטרים.

"אגב, היום איכות הסריקה של הציורים כל כך גבוהה, שאומרים שיש מוזיאונים שמציגים העתקים ולא את המקור. זה רומנטי לדעת שאתה עומד מול ציור שמברנדט נשם עליו, אבל אם אתה יכול ללצלם את המקור ברפרודוקציה מטורפת ולהדפיס על קנבס ולטפל בו כדי שזה ייראה אותנטי, זה בסדר מבחינתי. תי, כי אני יודע שלפחות הציור המקורי אולי שמור במרתפים. אני לא רוצה שדאעש ייכנסו מחר למוזיאון וייקסו באמסטרדם או לוחציקו וינצחו את הכל".

לא בכדי בן כנען מוכיח את רמברנדט ואת האולד מאסטרים. זו המסורת שלו, והוא לא מורד בה. "מבחינתי

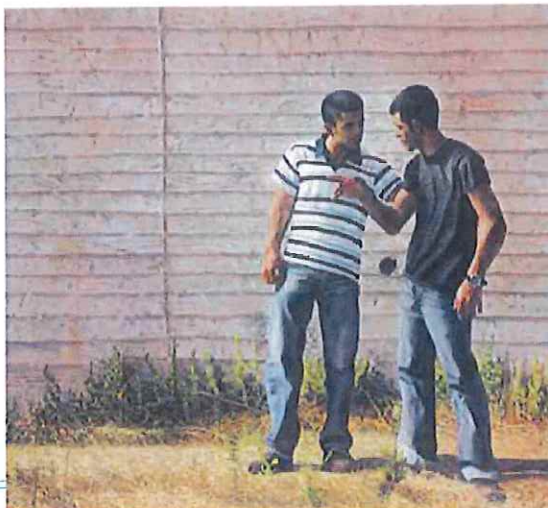
מים במקום השני, ואמרת 'זה גם כן לא אני...'. קיבלתי תי מכה בטנן. הסתכלתי לאחור על חבר שליחה אותי, והוא הגה והבנתי שאני צריך לפלס דרך אל הבמה". את הפרס קיבל מסימון שאמה, סופר, היסטוריון ומבקר אמנות יהודי התומך באופן פומבי בישראל. "הוא ניהל את הטקס וביקר אותי במול טוב בעברית, ואני כמעט בכיתי. זה היה כל כך מרגש, כל כך מרגש".

סיפור תנ"כי, אור ישראל, הכרה עולמית

הוא מצייר בשמן על בד, "כמה שיתור באופן ישיר, מתבוננות. ציור של מפרץ חיפה, למשל, ציירתי במשך שנתיים מהתבוננות ישירה". את הסצנות עם האנשים הוא מבין, מתחיל לצייר סקיצות מהתבוננות ומצלם רק כניכוי, כי הוא מעדיף לא להסתמך מדי על הצילום, אלא לחזור שוב ושוב לאתר הסצנה, לבחון את האור, את הנוף. כל עבודה כזאת נמשכת בין כמה חודשים לשנתיים. את הציור הנוכחי, למשל, צייר במשך קצת פחות משנה, וסיים אותו במרץ האחרון, וזמן קצר לפני שהגיש אותו לתחרות. רבות מהסצנות שהוא בונה שואבות השראה מסיפורים תנ"כיים. "האסנס של הסיפורים האלה מרתק אותי, הם מין ריכוז חזק מאוד של דילמות מוסריות ושאלות אחרות שמעסיקות בני אדם ביומיום שלהם.

"יוסף ושמעון" 2010, שמן על בד

סיפורי המקרא הם ריכוז חזק מאוד של דילמות שמעסיקות בני אדם ביומיום"

48787293-8	16/07/2015	כלכלי סט - מוסף כלכלי סט	עמוד 25	4/4	24.54x32.58
דובי שי - 43370					

"בבל" 2009, שמן על בד

י"ש לי ציורים
ביקורתיים, אבל
אני לא בעניינים
של שמאל או ימין"

לרעת, אבל אין ספק שהפרס הזה מתוויל הומנות מה סוג הזה. בחור זה מאור מקובל, ואני מאמין שזה יקרה גם בארץ. הרבה פעמים בפריפריה צריך את הגושפנקה של חורל, ובמקרה הזה ישראל היא פריפריה.

איך הופכים רגש לחומר על משטח

יש גם דברים טובים בפריפריה, למשל מכתב ברכה משרת התרבות. "לא הייתי בארץ בכל ההילולה שק" רתה סביבה, והכנתי שהיה פה שמח", בן כנען מקדים ואומר, "אבל ייאמר לזכותה שהיא ניסתה מכתב מאור מאור יפה ומרגש ולא יצאה ידי חובה. היא באמת הסי תכלה על העבודה התייחסה אליה".

השרה ניתוח את העבודה שלך? "כן, על המכתב הנוקב של גיא וגם של אנאבל, ועל החיבור למקרא. למשל היא כתבה: 'בחנתי ממושכות את ציורך המהפנט, המתכתב עם הסיפור התנ"כי על יפתח הגלעדי ואסונו הנורא עת נאלץ מחמת פזיותו להקריב לעולה את בנו היחידה. הקווים הריאליסטיים, ההפרשים החדים בין האור והצל, והבעות הפנים טעור בות המשמעות, בעיקר של גיא אך גם של אנאבל, מעי ניקים לציור את המתח העצום הטמון בעלילה המקראית שאיתה הוא מתכתב ומוסיפים לו כוח".

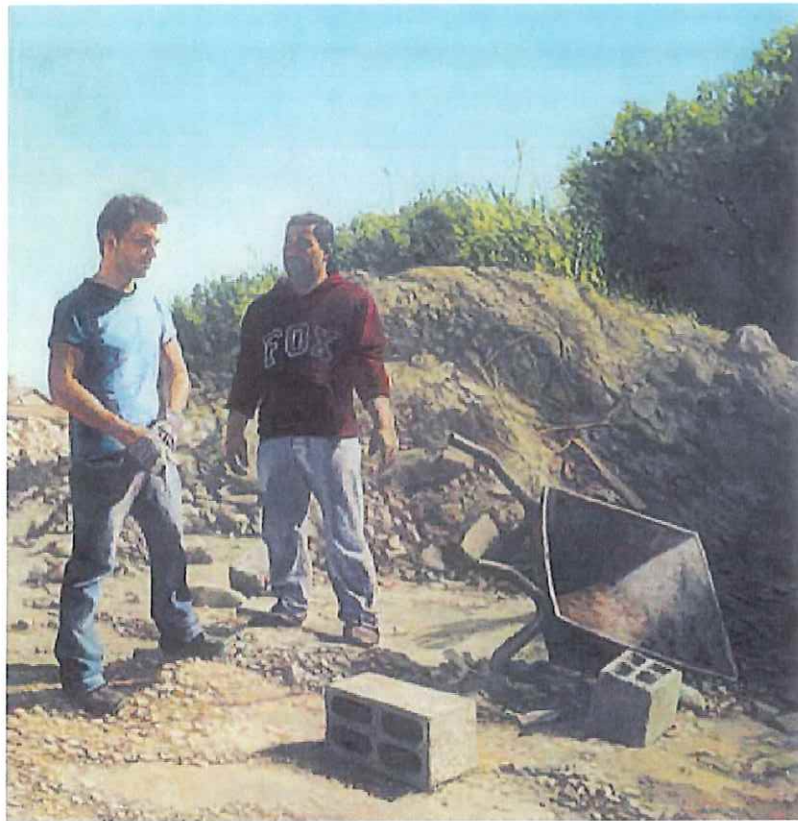
ממש מבקרת אמנות. "כי זה קרוב ללבה, כל הסיפור המקראי והחיבור לארץ, ובצדד, גם אני מתוודר לזה. זה המקום שממנו באתי, זו ההוה שלי, ואני בוחן את הדברים בכלים שלי".

זה בולל גם מבט ביקורתי? "בכנות, בציור הספציפי הזה לא היה לי עניין של ביקורת. יש לי ציורים אחרים שהם ביקורתיים, למשל הציור של אוריה החתי ובת שבע, שם יש ממש אמירה פוליטית. או כמו הציור שאני מצייר עכשיו, על כרם בנות, ובו יש כמונח אמירה ברורה על גזילה ותחט ועושק, זה בהחלט מתייחס לכל מה שקורה סביב עם הזנ, כי מהו הסיפור הזה אם לא גזל ועושק.

"אני לא בעניינים של שמאל או ימין", הוא מוסיף. "כשיש לי משהו להגיד אני אומר. אבל הציור הספציפי של 'אנאבל וגיא' הוא על הלך רוח מסוים, על אדם שעור מר מול המציאות הנוראית הניתכת בפניו, על המהות של הסיפור המקראי בהקשר של הדבר הנורא שעומד להתרחש ועל הדילמות המוסריות שקיימות שם".

זה בכל זאת נשמע פוליטי ועשוי. "אני מודה שלא צריך לעקם את הידיים מאחור רי הגב כדי למצוא הקשרים, אבל אני לא התכוונתי אליהם, אלא באמת לעניין הזה שכל אדם צריך לשלם מחיר על ההחלטות שהוא מקבל בחיים.

"אחרי הוכייה עיתונאי פולני שאל אותי אם הציור פוליטי, ואמרתי לו שפוליטיקה זה כאן ועכשיו. רציתי שהציור הזה יהיה מעל הכאן ועכשיו, סיפור שהיה רל" בגני לפני אלף שנה ויהיה רלבנטי עוד אלף שנה, כל עוד זה המבנה של נפש האדם. בסופו של דבר כל זה מסתכם בכמה כתמים על בד, שכראי שהם יעברו, ומאור חשוך להוכיח שלפעמים כל המסביב זה תירוצ שלביל לצייר. רוב השעות שאני משקיע בעבודה הם לא בהיגים ובפילוסופיות, אלא באיך אני לוקח דבר מופשט והופך אותו למשהו מוחשי, על משטח. זה מטאפיזיקה וזה פיזיקה. איך רגש פתאום הופך להיות משהו שהוא חומר? איך אני גורם לארמה שמהולה בשמן פשתן לבלוש צורה שמביעה דברים כל כך עמוקים? זה לא עניין של מה בכך, זה מעסיק אותי הרבה יותר מדברים אחרים."

"החברה שלי אומרת שאני תמיד קופץ לסוף. לא בישלתי בחיים שלי, והחחלתי לבשל ישר ברמה של שף. לא זכיתי בשום דבר רציני בישראל וישר רצתי לנשיונל גאלרי. דילגתי 5,000 קילומטר בלחיצת כפתור"

"את רוב השעות אני משקיע באיך אני לוקח דבר מופשט והופך אותו למשהו מוחשי, על משטח. איך אני גורם לאדמה שמהולה בשמן פשתן לבלוש צורה שמביעה דברים עמוקים? זה לא עניין של מה בכך, זה מעסיק אותי"

לסקוטלנד ואירלנד, למסע של שנה. והוא עדיין למכי רה. "יש אנשים שותענינו בו לפני הוכייה, כשהוא עלה 60 אלף שקל. הפרס בתחרות הוא 30 אלף ליש"ט (כ-160 אלף שקל), אז עכשיו אני לא אמכור אותו בפחות מזה".

למה? "כי אני לא רוצה, אין לי בעיה שיישאר אצלי. זה גם לא הרבה כסף, והכל עניין של היצע וביקוש. אוכל יש לי, פרנסה יש, אני מלמד וגם מוכר, וברוך השם עוד יש לי קומישן לצייר דמות ברטית ידועה, שזה חלק מה פרס של הוכייה, לעבודה שתישאר באוסף של הגלריה. זה הדבר העיקרי, שיהיה לי ציור באוסף החשוב שלהם, זה לא יסולא בפז. זה הציור הראשון של אמן ישראלי, באוסף החשוב הזה".

הקומישן - ציור דיוקן מוזמן - הוא מרכזי אצל ציירי פורטרטים. "נכון שזו לא ההבדל האמנותי שלך, אבל זו פרנסה שמאפשרת לך להמשיך לעבוד, מסביר בן כנען. "זה מקובל היום מאוד, יש ציירים שרוב העבודה שלהם זה לצייר דיוקנאות של אנשים פרטיים. לי אישית יצא לצייר אנשים שביקשו ממני. במה אתה גובה על דיוקן מוזמן כזה?"

"בעבר לקחתי כ-20 אלף שקל, תלוי בגודל. עכשיו אני צריך לחשב מחדש. זה מקור פרנסה שמאפשר לך גם לתרגל את העבודה, או לא תהיה לי בעיה להמשיך לעשות את זה, במידה. אתה האוצרות בלונדון אמרה לי: 'אל תיחך יותר מדי קומישן, שלא תאבד את עצמך

לצייר ציור ריאליסטי זה כמו סופר שמשמש במילים ברורות כדי לספר סיפור. הכתם בשבילי הוא מילה, זו השפה שאני יכול לדבר בה. אני מצייר בסטודיו הקטן שלי בעמק ושוול את זה לאנגליה, ושם יושבים אנשים שלא ראו אותי מעולם ודבר ראשון הם מתרגשים מהאור שיש בציור. זה לא כמו לכתוב 'אור שמש'. אני לא צריך להגיד כלום, הם חשים את החדדה ממה שעומד לקרות רק כי הראיתי להם. לא הייתי משיג את זה בשום דרך אחרת. זו השפה שלי, ועכשיו קיבלתי תחממת שזה עובד". עם התחממת הוואת הוא הלך לרמברנדט, "המורה שלי, שמת לפני 600 שנה. היה לי מול שביום ההכ רוח היתה שכינה כמויאון, וחצי מחללי התצוגה היו סגורים. באחד החורים של רמברנדט היתה רק דלת אחת פתוחה, ואנשים הציצו ולא נכנסו. עמיתי שם לבד דקות ארוכות מול הדיוקן העצמי שצייר בגיל 63, ובכיתי. זה בדיוק העניין: אתה מסתכל על ציור של מישהו שמת לפני 600 שנה וזה עובד. זו היתה גם הוה מנות עובדי להורות לו. לא הייתי צייר אילולא המפגש הראשון שלי איתו, בגיל חמש, בספרייה של סבא שלי, שגם הוא היה צייר. עובדי זה היה רגע מכונן".

אספנים, תערוכות ודיוקנאות מוזמנים

בן כנען - שהוא גם נגן בוקוי חובב - עוד מתק ש להעריך מה הפרס יעשה לקריירה שלו. בארץ הוא כבר מוכר עבודות, בלא מעט כסף, בין השאר לאספנים כגון רובי שיף ("הוא אפשר לי במשך השנים להתקיים מציור ולהמשיך לציור הבא"). אבל כשהתמודד השנה על הפרס ששיף מעניק על שם אביו חיים, המעניק תערוכה במוזיאון תל אביב, לא זכה. כעת הוא מקווה סוף סוף להציג גם במוזיאונים המרכזיים כאן, אחרי שהציג בגלריות אחרות, בידיד צבע טרי ובמוזיאון חיפה, ונאמין ש"מפה גם השמים זה לא הגבול. הכי חשוב זה להמשיך לעבוד. קשה לקום מכישלונות ובטח מהצלחות. אם אתה מחובר בשילוב הנכון שבין אמנות לחיים, ולא רק אמנות או רק חיים, אז אתה בסדר".

בינתיים הטלפונים זורמים. "אין מה לעשות, כשיש לך מכתב בכיס עם חותמת כוואת או פלירט של שנים של 'תשלח לנו את העבודות שלך וגראה' נהפך לדיי בור קונקרטי יותר על תאריך לתערוכה". "אנאבל וגיא" עצמי מוצג כעת בלונדון ומשם ימשיך

הצייר מתן בן כנען זכה בתחרות הדיוקנאות של נשיונל פורטרט גלרי בלונדון

איתמר זהר ושני ליטמן

הציור הזוכה של מתן בן כנען, "אנבל וגיא"
צילום: Matan Ben Cnaan / National Portrait Gallery / PA

הצייר הישראלי מתן בן כנען, בן 35 מרמת ישי, זכה בפרס הראשון בתחרות בריטיש פטרוליום לציורי פורטרטים ניאור-ריאליסטים, אחת מתחרויות הפורטרטים החשובות בעולם, הנערכת בכל שנה בנשיונל פורטרט גלרי בלונדון. בן כנען הוא הישראלי הראשון שזוכה בפרס, בסך 30 אלף ליש"ט, המוענק מאז 1980. בתחרות השתתפו 2,748 ציירים מ-92 מדינות. העבודות הוזכרות יוצגו מהיום עד ה-20 בספטמבר בנשיונל פורטרט גלרי בנימוקי השופטים נכתב כי הם התפעלו מהאופן שבו בן כנען "שילב נרטיב קולנועי בציור" ו"הציג יחסי אור עז וצל עמוק באופן מעורר הערצה".

הציור שזיכה את בן כנען בפרס, "אנבל וגיא", מבוסס על הסיפור התנ"כי של בת יפתח, המופיע בספר שופטים. לדבריו, הסיפור העסיק אותו במשך שנים והוא חשב כיצד יוכל לבטא אותו באמצעות ציור, וחפץ מודלים מתאימים שיוכלו לשמש בציור בתפקיד יפתח ובתו. לבסוף בחר בחברו ובבתו החורגת. "הסיפור כבד וקשה. אתה לא רוצה לפאר אותו אלא לקחת את התמצית של מה שקורה שם, את הרגע שבו יפתח חוזר מנצח ומגלה שהוא בעצם הפסיד את הדבר היקר לו ביותר. רציתי לבטא משהו אפן, שכולם יוכלו להבין, רגש שכולם

לראות שכשזה מגיע לאמנות יודעים לשים את הפוליטיקה בצד". בן כנען אומר שלפי דבריו השופטים, הם התרשמו מהציור עוד לפני שהבינו לאיזה סיפור הוא מתייחס וחשו כי האור המסמא מייצג משהו טעון. גם בעבר עסק בנושאים תנ"כיים ובקשר שלהם לסוגיות קיומיות שמטרידות אותו. ובין היתר צייר את יעל וסיסרא בגבעה. כעת הוא עוסק בסיפור כרם נבות.

במקום השני בתחרות זכה הצייר הבריטי מייקל גאסקל עם הציור "אלייזה" שבו נראית אחייניתו, כשהיתה בת 14. במקום השלישי זכה הצייר הספרדי בורח חה בוסס רגראד, עם הציור "אמי ואחי ביום ראשון בערב".

מתמודדים אתו בצורה כזו או אחרת, שהוא התשלום שאנחנו צריכים לשלם על החלטות שלנו בחיים. ניסיתי באמצעות כלים ציוריים בלבד ליצור את המתח הזה של מה שקורה שם, את הדבר מה, בעזרת האור החזק והצל ההיצ'קוקי על הקיר, והכלב שלא אכפת לו מכלום".

בן כנען, בוגר תואר ראשון בחינוך לאמנות ממכללת אורנים ותואר שני באמנות מאוניברסיטת חיפה, שלח צילום של הפורטרט שלו לתחרות באמצעות הרשמה מקוונת. שלוש בטקס בלונדון התבשר שזכה בפרס הראשון. "זה היה מאוד מרגש", הוא אומר, "במיוחד בימים כאלה, עם החרם התרבותי על ישראל. משמח

21.10.2024

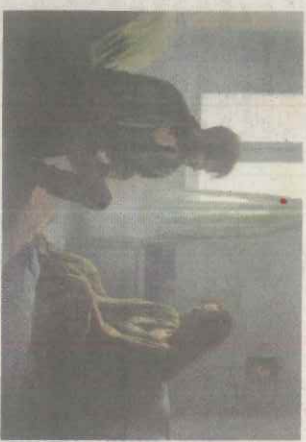
שרי

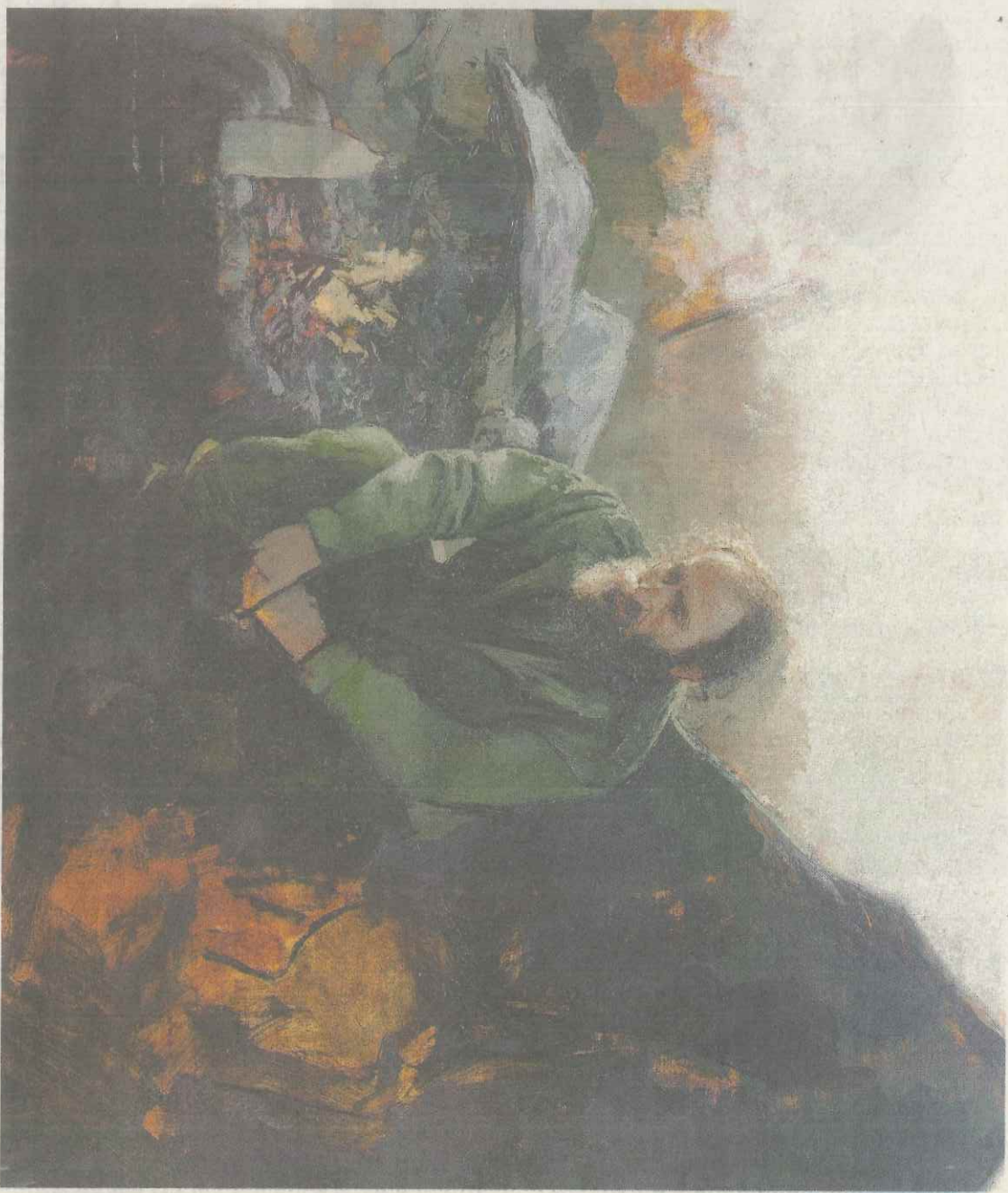
"יחודיות", 2020

"בן", 2023

"יעקב ורחל", 2024

"התפילה של שאול", 2023

2023, 'Variation on L. MK. IIA

"הכובע של יוסף", 2024

ללא כותרת, 2024

של יוסף טרומפלדור, שיטור גורם לנו לחשוב על חל וזי ועל מה שקורה שם עכשיו, והכריזם האלה הם לא אילוסטרציות של סיפורים שקוד איפשרה בעבר וכבר לא נמצאים איתנו, אלא שום לגמרי מתרחשים כאן, זו מעגליות ספירלית כואת של הווהיה שלנו, שנוכחת לנו לחשוב שאנחנו מתקדמים, בעוד שלמעשה אנחנו נשארים תקועים בעבר". התערוכה תוצג עד 26 באוקטובר.

לצופים להיכנס אל תוך סיפורים מכירים ולהרגיש שהם חלק מהם, שהם קורים להם ממש עכשיו. "ינסייתי להיות אספקט, אבל זה לא ממש והצליח לי", אמר בן כנען. "התקופה הזאת שעוברת עלינו – ובאמת שניסיתי – לא יכולתי להתחמק מזה. אנחנו רואים את ראובן שמביץ את השטות שהם עשו ויוסיף לא נמצא בזה, ואז יעקב שמאמץ על מותו, ואז גם את הכובע שלא עונה אותה, ואז גם את הכובע

במשך השנה הוציאו חדרונות ציור מתן בן כנען לא מעט ציורים חדשים. הם מתמקדים לסיפורים מהתנ"ך ומהברית החדשה, מתארים טבע דומם או פיסות קטנות של נוף. 20 מהם מוצגים בתערוכה "קסדות של אוריאנוס", שאצר דורון לוריא, בגלריה "רדושיץ" אמנות" בתל אביב. שום ציור לא ממוקם בבוא ועכשיו, אבל השפה הריאליסטית והאפולורית שלהם – המהחברות לאפולוריות הכללית – מאפשרת

אין לאן לברוח

ציוריו של חתן בן כנען המוצגים בתערוכה חדשה מתמקדים לסיפורים מהתנ"ך ומהברית החדשה, אבל התקופה שעוברת עלינו ניבטת מהם

- מעריב
- <
- תרבות
- <
- אמנות ובמה

תרבות אמנות ובמה

מפגש מרגש: בת ה-95 והמטפלת שניצלו מהטבח ב-7 באוקטובר פגשו את הצייר מתן בן כנען שהנציח את סיפורן

בבוקר השבת השחורה, מחבלי חמאס חדרו לקיבוץ נירים ואחד מהם הגיע לביתה של ניצה בת ה-95. באומץ רב, המטפלת הפיליפינית שלה הציעה לו כסף כדי שיניח לשתייה ולא יפגע בהן. בזכותה, שתיהן ניצלו וכך סיפורן הונצח

תגיות: אמנות / מלחמת חרבות ברזל

קמיל וניצה, ברקע ציורו של מתן בן כנען (צילום: דרור גלבוע)

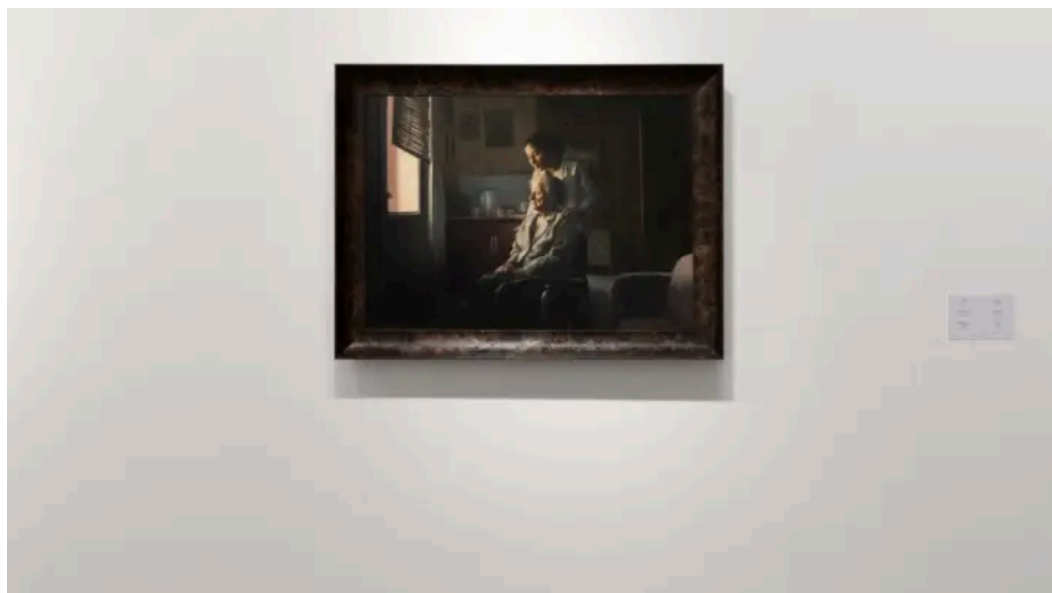
by Trinity Audio

00:00

02:16

קמיל ג'סלבה, מטפלת פיליפינית בת 31 וניצה חפץ, קשישה ישראלית בת 95, חוו יחד אירוע טראומטי שחזק את הקשר המיוחד ביניהן. [בבוקר ה-7 באוקטובר](#), כשמחבלים פרצו לקיבוץ נירים השתיים הסתגרו בממ"ד למשך יותר מ-10 שעות. קמיל, בתושייה ואומץ רב, הצליחה לשכנע מחבל שחדר לבית לקחת כסף ורכוש במקום לפגוע בהן ובכך הצילה את חייהן.

למרות הפחד והסכנה, המטפלת לא עזבה את ניצה, דאגה לה וחיבקה אותה. הקשר בין השתיים שנמשך כבר קרוב לחמש שנים, התחזק עוד יותר בעקבות האירוע. קמיל, שתכננה לחזור לפיליפינים, החליטה להישאר ולהמשיך לטפל בניצה, אותה היא מתארת כחברתה הטובה ביותר. ניצה, מצדה, סומכת עליה ומעריכה את מסירותה. למרות החוויה הקשה, שתיהן שרדו, ונשארו ביחד.

"פתוחה למחצה", ציורו של מתן בן כנען (צילום: לנה גומון)

תסתכלו מקרוב, זה לא אמיתי

במבט ראשון זה נראה כמו צילום יפה, אך כאשר בוחנים את התמונה מקרוב מגלים שמדובר בציור. על האומנות המדהימה הזאת זכה מתן בן כנען להיות בין שלושת הראשונים בעולם בתחרות בינלאומית בלונדון. "עבדתי על הציור שנה שלמה, זאת הייתה עבודת נמלים"

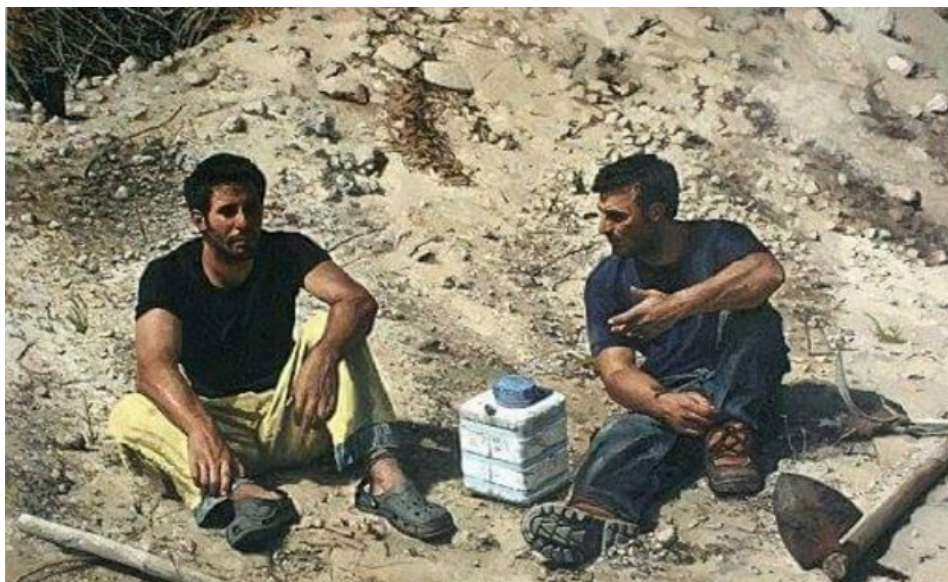
שמעון איפרגן | היקס | פורסם 30/04/15 14:17

כל סנטימטר בתמונה מושקע לפרטי פרטים. התמונה שהעלתה את בן כנען לגמר | צילום: מתן בן כנען

מתן בן כנען (35) מרמת ישי, נבחר על ידי הגלריה הלאומית לפורטרטים בלונדון, לבין שלושת הציירים בעולם שמתוכם יבחר בחודש יוני הזוכה בתחרות הציורים. מדובר בתחרות יוקרתית שרשמה השנה שיא של 2,750 ציירים שנרשמו אליה. מתוכה נבחרו 55, ובין שלושת הראשונים נמצא בן כנען.

"מבחינתי זה רגע שיא בחיים. ההחלטה לבחור אותי יחד עוד שני אומנים נוספים לרשימה הסופית מרגשת ואני שמח על כך. אני מאמין שזה יפתח לי המון שערים בעולם וישדרג את המעמד שלי. זו פעם ראשונה שצייר ישראלי נבחר בתחרות הזו", אומר בן כנען.

נבחר מתוך 2,750 ציירים | צילום: מתן בן כנען

בן כנען, המחזיק תואר מאסטר באמנות, התחיל לצייר עוד בילדותו. מהר מאוד נרקם רומן בינו לבין המכחול, שמחזיק מעמד עד עצם היום הזה. "מגיל קטן מאוד יחסית הבנתי שאני רוצה להיות צייר. נמשכתי לזה ועד היום אני בתוך העולם המדהים הזה שכל פעם אני נחשף לדברים חדשים ומרתקים", סיפר בן כנען.

התמונות שלו נראות כמו סדרת צילומים מהחיים ולא ציורים – רק כאשר מתקרבים לתמונה מבחינים שלמעשה מדובר בציור. "מי שלא מבין בתחום מתבלבל, כי באמת התמונה שלי נראית כמו צילום מהחיים. זה סגנון אחר של ציור שזוכה להצלחה גדולה בעולם, וגם בישראל יש לזה ביקוש גדול", הסביר בן כנען. "אני משתדל להביא לתוך התמונה אירועים וסוגיות מהחיים האמיתיים".

בתמונה שהעלתה אותו לנמר התחרות הוא צייר את חבר שלו, יחד עם בתו והכלב. "הושפעתי מאוד מהסיפור התנ"כי על יפתח הגלעדי שהיה מצביא, שנדר נדר שאם ינצח במלחמה יקריב קורבן לאלוהים כל מי שייצא ראשון מפתח ביתו", מספר בן כנען. "הוא חשב שזה יהיה כלב, וכשניצח בקרב, יצא בתו ראשונה מפתח הבית כשהיא צוהלת לעברו בתופים ומחולות. לתמונה הזו ציירתי את חבר טוב שלי ואת בתו עם הכלב. לקח לי שנה שלמה לצייר את הציור. ממש עבודת נמלים".

ב-16 ביוני השנה הוא יידע האם זכה בתחרות או יסתפק במקום השני או השלישי. שיהיה בהצלחה.

כשרון כחול לבן | צילום: מתן בן כנען

"רגע שיא בחיים". מתן בן כנען | צילום: שאול עיני

צילום